

FRI-ONLINE-2-ESIS-02

TOWARDS SUSTAINABLE ENVIRONMENT: GOALS AND RESULTS OF EUSBSR³³⁹

Ina Kirilova, PhD Student

PhD Programme in Political Science,

University of Ruse „Angel Kanchev“

Phone: 0878-601-674

E-mail: Ina.Kirilova@mfa.bg

***Abstract:** The concept for of the European Union Strategy for the Baltic Sea Region (EUSBSR) is the first Macro-regional Strategy of united Europe. It defines three objectives, which represent the three key challenges of the Strategy: saving the sea, connecting the region and increasing prosperity. Findings of this paper relate to results of a 12-year implementation of the strategy.*

***Keywords:** EUSBSR, EU, Environment, multi-level governance*

***JEL Codes:** F53*

ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията на ЕС за Балтийския регион (Стратегията) е първата макрорегионална стратегия на ЕС. През 2021 г. тя отбеляза своята 12-та годишнина. Към нея са включени 8 държави-членки на ЕС (Естония, Дания, Финландия, Германия, Латвия, Литва, Полша и Швеция) или около 80 млн. души население. Стратегията е в тясно сътрудничество със съседките си – Русия, Исландия, Норвегия и Беларус, изпълняващи заедно съвместни проекти и дейности.

Всички участници приемат Стратегията по-скоро като многостранно споразумение за по-тясно сътрудничество, за да посрещат общите предизвикателства (по-специално състоянието на околната среда) и да се възползват от общите възможности, които макрорегионът им предоставя, а не като поредица от дейности със задължителен характер. Политическите лидери на страните показват инициативност, заинтересованост и отговорност към поетите ангажименти.

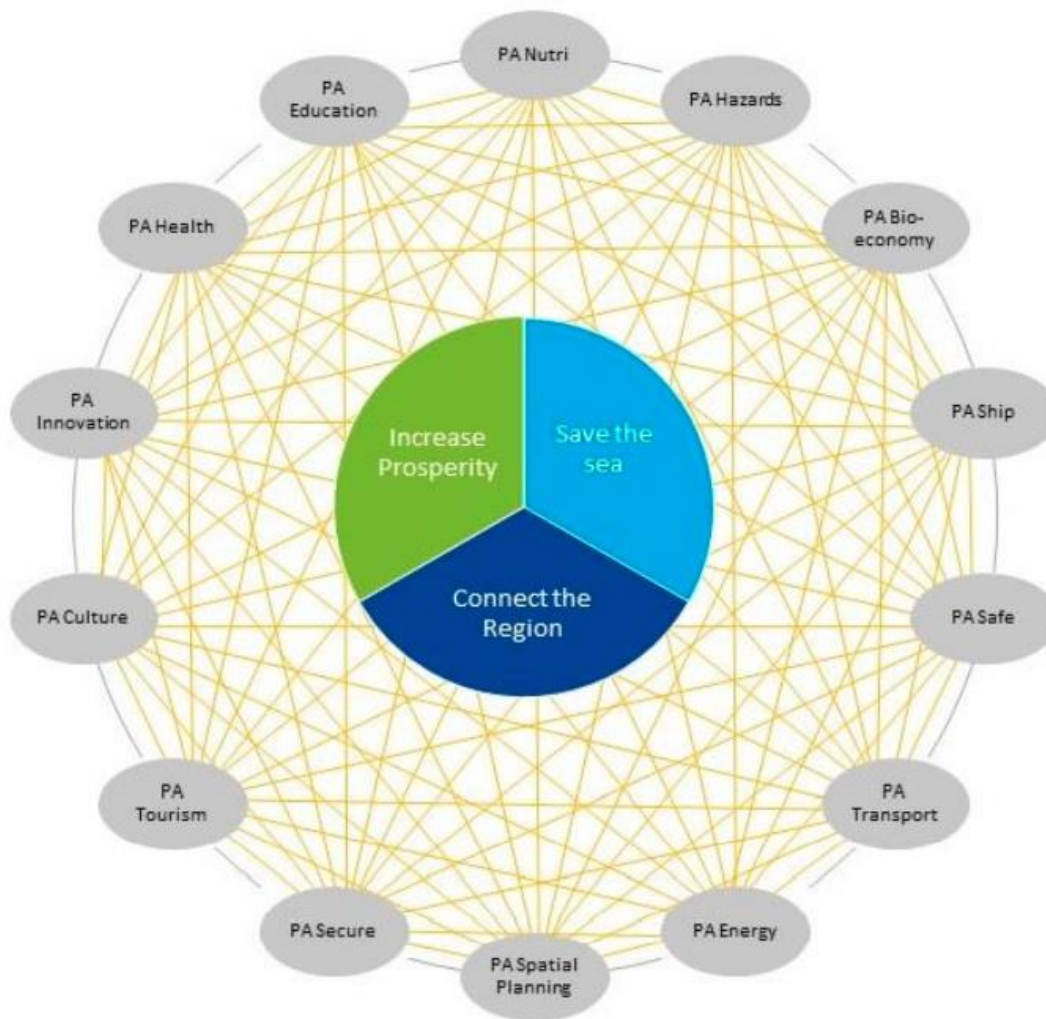
Настоящият анализ е базиран на третия пореден Доклад относно изпълнението на макрорегионалните стратегии (МРС) на ЕС, публикуван през м. септември 2020 г., и проследява развитието и актуалното състояние на Стратегията. Допълнително ще бъде разгледан и актуализираният План за действие, приет през м. февруари 2021 г.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Балтийско море — със средна дълбочина само 58 метра — губи своето количествено и качествено биоразнообразие, поради прекомерното изхвърляне на нитрати и фосфати от селското стопанство, индустрията и вътрешни източници. Те се изливат в морето, причинявайки повишена еутрофикация. Този цъфтеж на водорасли превръща големи морски площи в смрадлива зелена тиня, която унищожава кислорода във водата и убива много от видовете, живеещи в засегнатата зона. Повече от 30 години са необходими за водите, за да се пречистят изцяло, така че този вид замърсяване е специфичен проблем.

---

³³⁹ Докладът е представен в секция Европеистика и международна сигурност на 29 октомври 2021 с оригинално заглавие на български език: КЪМ УСТОЙЧИВА ОКОЛНА СРЕДА: ЦЕЛИ И РЕЗУЛТАТИ НА СТРАТЕГИЯТА НА ЕС ЗА БАЛТИЙСКИЯ РЕГИОН.

Фиг. 1.

Трите основни цели на Стратегията са: да се спаси морето, да се свърже регионът и да се повиши просперитетът.

- 1) Целта за спасяване на морето е свързана с лошото състояние на морето, което застрашава качеството на живот на населението, живеещо около него. Или най-общо казано – да се постигне добро екологично състояние на морето.
- 2) Тази цел се фокусира върху вътрешния и външния транспорт, достъпността, ефективността и сигурността на енергийните пазари, както и върху свързването на хората в региона.
- 3) Повишаването на просперитета включва действия за насърчаване на предприемачеството, иновациите, търговията и дигиталните технологии. Това ще подобри възможностите за бизнес и ще стимулира вътрешните пазари.

Целите се допълват от 9 подцели, прецизирани с течение на времето поради промени в обстоятелствата и предизвикателствата пред макрорегиона. Повечето подцели се отнасят до повече от една цел и също така са взаимосвързани и взаимозависими:

- 1) Чиста вода в морето;
- 2) Богата дива природа;

- 3) Безопасно корабоплаване;
- 4) Надеждни енергийни пазари;
- 5) Добри транспортни условия;
- 6) Свързване на хората в региона;
- 7) По-добро сътрудничество в борбата с трансграничната престъпност;
- 8) Подобрена глобална конкурентоспособност на региона на Балтийско море;
- 9) Адаптиране към изменението на климата, предотвратяване и управление на риска.

Преразгледаният план за действие е по-фокусиран. Състои се от 14 приоритетни области (Priority areas - PA), а по-рано бяха 13 PA и 4 хоризонтални направления) и общият брой на дейностите е намален от 73 на 44. Някои от тях са конкретни и лесни за оценяване, а други - по-неясни и широко обхватни - често по-трудни за оценка.

Приоритетните области, разпределени според целите на Стратегията са: PA „Хранителни вещества“, PA „Опасни вещества“, PA „Биоикономика“, PA „Корабоплаване“, PA „Безопасност“, PA „Транспорт“, PA „Енергетика“, PA „Пространствено планиране“, PA „Сигурност“, PA „Туризм“, PA „Култура“, PA „Иновации“, PA „Здраве“ и PA „Образование“.

Актуализацията на Плана за действие, като основен инструмент за изпълнение на Стратегията, беше необходима, най-вече предвид възникващите и все по-належащи глобални предизвикателства, като изменението на климата, пандемии, демографски промени, миграция и др. Други фактори, повлияли на нуждата от ревизия на Плана, са многогодишната финансова рамка на ЕС, новите стратегически приоритети на ЕК, както и предизвикателствата пред правителствата относно управлението на Стратегията.

Стратегическата програма на ЕС за 2019-2024 г. се фокусира върху четири приоритета:

- 1) Защита на гражданите и свободите;
- 2) Развитие на силна и балансирана икономика;
- 3) Преход към климатично неутрална, зелена, справедлива и социална Европа;
- 4) Промотиране на европейски интереси и ценности на световната сцена.

Новият План за действие е в съответствие с тези приоритети и може да даде принос.

В макрорегиона съществуват редица неправителствени организации и институти, занимаващи се с анализ и оценка на състоянието на околната среда в Балтийския регион. При преглед на техните изследвания се забелязва, че резултатите за замърсяването на въздуха и качеството на водата са смесени. Естония и Финландия имат най-високи резултати по отношение на качеството на въздуха и състоянието на реките. Швеция, от друга страна, има резултати около средната стойност на ЕС по отношение на замърсяването на въздуха и има най-ниски стойности по отношение на състоянието на своите водни обекти. Независимо от това данните показват, че макрорегионът на Балтийско море има отлични резултати в ерозията на почвата в сравнение с други региони в Европа. Ефективността при използването на природните ресурси е сравнително ниска за повечето държави. Резултатите за потенциална уязвимост от изменението на климата, замърсяването на въздуха и качеството на водата показват смесена картина за макрорегиона.

Въпреки това, без съмнение, Стратегията е една успешна инициатива, която е постигнала значителни резултати в различни области като иновации, безопасност и предотвратяване на замърсяването на морския транспорт, готовност за морски извънредни ситуации и намаляване на замърсяването с пластмаса в Балтийско море. Като допълнение можем да добавим, че има значителен принос при формирането и разработването на европейските политики в областта на енергетиката, навигацията, околната среда и изменението на климата.

Опазването на природните ресурси е общо обществено благо и приоритет, който се споделя от всички държави в макрорегиона. В това отношение Стратегията е важен инструмент за решаване на различни въпроси (напр. замърсяването, защитата от наводнения, изменението на климата и биологичното разнообразие) и за подкрепа на прилагането на съответното законодателство на ЕС.

Моделът на многостепенно и междусекторно сътрудничество на Стратегията е успешен в ангажирането на все по-широк кръг от заинтересовани страни, които да се свързват, да си сътрудничат и да допринасят за формирането и развитието на политиките в макрорегиона.

Примери за успешни проекти:

Докато едва през януари 2018 г. Европейската комисия прие първата по рода си обща европейска стратегия относно пластмасите, то в рамките на Стратегията вече беше извършена значителна работа по справянето с пластмасовите отпадъци в морето (напр. проектът BLASTIC). В заключенията от срещата на министрите от Хелзинската комисия (HELCOM) през март 2018 г. се признава, че проекти от общ интерес в рамките на Стратегията са спомогнали за изпълнението на Плана за действие относно Балтийско море.

„Baltic Sea Pharma platform“ („Фармацевтична платформа за Балтийско море“) също предоставя регионална платформа за сътрудничество с цел намаляване на фармацевтичните отпадъци в Балтийско море. Въз основа на клъстер от транснационални проекти (напр. модерни технологии за пречистване на отпадъчни води, управление на отпадъците и критерии за обществени поръчки) платформата спомага за развитие на регионалната и европейската политика по проблема с фармацевтичните продукти в околната среда.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В Стратегията е представена готова оперативна рамка за сътрудничество, която гарантира по-добра координация на действията, инвестициите и проектите в рамките на обхванатите от нея територии.

В сравнение с останалите три стратегии на ЕС (за региона на река Дунав, за региона на Адриатическо и Йонийско море и за Алпийския регион), от създаването си до днес Стратегията за Балтийския регион все още показва най-добри резултати. Осигурената от нея платформа за координация на политиките между отделните държави, фондове, сектори, равнища на управление и заинтересовани страни е ключова за постигането на тези резултати.

В доклада на Хелзинкската комисия (HELCOM) относно състоянието на Балтийско море ясно проличава, че предприетите досега мерки съгласно рамковата стратегия за региона на Балтийско море, като например намаляването на входящите хранителни вещества (нитрати и фосфор), борбата със замърсяването и работата по защитата на биологичното разнообразие, са имали положително въздействие върху състоянието на средата в Балтийско море.

REFERENCES

About the EUSBSR (<https://www.balticsea-region-strategy.eu/about/implementation>)

EU Strategy for the Baltic Sea Region

(https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/baltic-sea/#1)

The Baltic Marine Environment Protection Commission – a.k.a. the Helsinki Commission (HELCOM) (<https://helcom.fi/>)

Action Plan of EUSBSR (<https://helcom.fi/baltic-sea-action-plan/>)

Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the implementation of EU macro-regional strategies COM/2020/578 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1600880135115&uri=CELEX:52020DC0578>)

Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the implementation of EU macro-regional strategies COM/2019/21 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019DC0021>)

Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the implementation of EU macro-regional strategies COM/2016/0805 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52016DC0805&qid=1634476468963>)

Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions concerning the governance of macro-regional strategies COM/2014/0284 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2014%3A0284%3AFIN>)

Interreg Baltic Sea Region (<https://projects.interreg-baltic.eu/>)

State of the Baltic Sea (<http://stateofthebalticsea.helcom.fi/>)

SYKE - Finnish Environment Institute (<https://www.syke.fi/en-US>)

COWI research: „Macro-regional strategies and their links with cohesion policy“, Nov 2017 (http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/cooperate/macro_region_strategy/pdf/mrs_links_cohesion_policy.pdf)

Submariner network “Blue platform” (<https://www.submariner-network.eu/blue-platform>)

BLASTIC project – Plastic waste pathways into the Baltic Sea (<https://www.blastic.eu/>)

Coronavirus Response Investment Initiative (CRII) and Coronavirus Response Investment Initiative Plus (CRII+) (https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/coronavirus-response/)

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:

